

ACC. NR. 140

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE

Upptecknat av: John Kristoffersson.

Härad: TORNA

Adress: Dalby.

Socken: DALBY

Berättat av:

Uppteckningsår: 1923-24.

Född år _____ i _____

Uppteckningen rör

Om trollen i Billebjer	1
En dräng fr. Hellestad söker Bengta i Yinninge	2
Den kloka gumman i Skarhult	3
Håsumspågen	4, 5, 6,
Spökhistorier från nr 8 Lunnarp.	7, 8.

1-5
h
kath

S. Kåve
Törn
Dalby
1923-24

140

Några historier om troll, kloka

gubbar och gummar samt spöken.

från Dalby och Bondeby i Torna härad.

Förr i tiden hrodde man mycket mera än nu på kloka gubbar, spöken och annat skroek. Än i dag lever en hel del historier kvar om dessa underbara ting, som gärna berättas av de gamla under de långa vinterkvällarna för deras barn eller andra, som mycket intresserat höra på dessa historier. Här nedan skall jag berätta några dylika historier. En historia berättas så här.

1. För långa tider tillbaka bodde i Billebyer några troll. De brukade till om sätt att bjuda på dans. Det var också många, som brukade att gå dit, för trollen de bjödo på en sorts mycket gott öl. På dessa danser skröto alltid trollen med, att de inte voro rädda för något annat än Flurdeberga klokeklång, Göstörpa hundabång och Dalby pigesång. Och så hade trollen sagt, att ingen fick titta i karet, där de hade sitt öl. Men så en gång smög sig en person till att titta i karet. Då såg han, att i karet låg ett skelett av en häst, och det var därför ölet var så gott. Men efter den dagen upphörde danserna i Billebyer.

2. En annan historia berättas så här. Det var en dräng, som bodde i Hällestad. Han blev en dag mycket sjuk. Då sade de till honom, att han skulle rida till Bengta i Lunninge och söka bot. Men han hrodde inte riktigt på henne. Det såg hon, och så sade hon till honom, att han skulle akta sig, så att inte hästen föll omkull, när han skulle rida över Fyrkheddinge bro.

Då började drängen ana något ont. När han kom till bron, så vacklade hästen över bron med nosen ända nere vid marken, ty han var inte karl till att hålla upp huvudet på hästen.

3. En historia lyder så här. Det bodde en man i Lunnarp, som hette Nils Jönsson. Han skulle en dag köra upp till fälleden och se om kreaturen. På kom han förbi ett hus, som kallas för fängelset. Där bodde en man, som hette Nils ~~Jönsson~~ Nilsson. Han hade rykte om sig att bara kunna göra ont. Han bjöd Jönsson in på en sup. När så Jönsson skulle köra igen, så stök Nils Nilsson den ena hästen på ryggen och sade: "Det var ett satans grant ög du har!" Detta gjorde han flera gånger. När då Jönsson kom hem igen, så blev den hästen sjuk och dog. Då ville Jönsson hava reda på varför den hade dött. Fördenshult hörde han till en klok gumma i Pharkult och rådfrågade henne. Då tog hon in en spann vatten, och där kunde Jönsson se Nilssons huvud avspeglas i vattenytan, och då sade gumman, att det var Nilsson, som hade bringat olyckan över hästen.

4. En annan historia berättas så här. Det bor en kvinna i Lunnarp som heter Kerstin Jönsson. Hon reste en gång upp till Åsumspägen och sökte bot för ett kreatur, som var sjukt. I stugan, där han skulle taga emot dem, som sökte honom, satt även några andra. Om en stund kom han in och då sade han: "De, som inte tror på mig, har inte här att göra." Då sjönk en man, som satt i en soffa, ihop och kunde inte säga någonting. Då sag Åsumspägen, att han inte trodde på honom, så fick han resa

igen med oförrättat ärende.

5. En annan historia lyder så här. Det var en man, som hette Johan Larsson, boende i Lunnarp. Han fick en gång en mycket svår värk i kroppen, och så bestöt han att höra till doktorn i Teberöd och söka bot. På vägen dit hörde han in om för att hälsa på sin mor, ty hon bodde uppåt vägen. Då frågade hon, var han skulle höra, och då sade han, att han skulle höra till doktorn i Teberöd. Men då sade hon, att det skulle han inte bry sig om, och hon sade: "Hör till Åsumspägen, ty ingen annan kan bota dig!" Johan Larsson hörde inte riktigt på honom, men han hörde i alla fall dit. När han kom dit, så sade Åsumspägen till honom: "Vad var det din mor sade, när du kom där förbi? Sade hon inte: Hör till Åsumspägen o.s.v.?" "Ja, det sade hon mycket riktigt", sade Johan Larsson. Sen började han tro på Åsumspägen, och då botade han honom, så att han blev frisk igen.

6. En annan historia om Åsumspägen berättas så här. En gång var han stämd till tings för sitt kvacksalveri. När tinget skulle hållas, så kom han inte, utan de måste höra och hämta honom. Han gick ut och satte sig på vagnen, som han var klädd. Då frågde de honom, om han inte skulle laga andra kläder på sig, när han skulle så ut att resa. Men det ville han inte, utan han sade bara: "Hör nu om ni kan!" När de då skulle höra, så kunde inte hästarna draga vagnen, så länge han satt i den. Man måste då be honom stiga av vagnen. När han då hade stigit av vagnen, så höll hästarna på att skena.

7. En annan historia, som handlar om spöken, berättas så här. Det var tre män, som hade varit på dans för en 30 år sedan. Den ene hette Daniel Nilsson, den andre hette Anders Nilsson och den tredje hette Anders Olsson. När de gingo hem klockan 2 på natten, kommo de förbi ett ställe, Lunnarp n° 8, och såg då en kvinna, som stod med hjolarna upplyftade över huvudet, där hon höll dem samman med ena handen. Alla tre blevo så förskrämda, att de inte vågade säga någonting, förrän de var komna ett långt stycke förbi. Då frågade Daniel Nilsson, om de hade sett den märkvärdiga synen. Jo, de hade ju sett den allihopa. Dagen efter talade de om vad de hade sett, men det var ingen, som ville tro dem. 20 år därefter blev nämde Daniel Nilsson anmodad om att hålla arvskifte efter en man, som hade bott i den gården, där spöket hade visat sig. Då talade han om historien för mannens släktingar. När de hörde historien, så sade de, att mycket riktigt så ^{hade} en kvinna som bott i gården, begått självmord, genom att dränka sig i en brunn, som fanns, där nu spöket hade visat sig. När de fann hennes lik, så stod hon i brunnen, just som spöket hade stått.

8. Nämnda gård är mycket berömd för sina spökhistorier. En annan händelse inträffade för cirka 8 år sedan och berättas så här. Det var så, att varje natt så blev alltid en häst lös i stallen, om de bundo dem aldrig så säkert om hvällen.

Da beslöt en dräng på gården, att han skulle ligga i stallen en natt och se efter, vem som lösle hästarna. Hans väntan blev reke lång eller förgäves. Vid solotiden på natten så kom ett

knyste rullande ner från höskullen och rullade
upp till en häst och var där en stund samt rull-
lade sedan upp på skullen igen. Då steg
drängen upp från sin plats och gick bort till
hästen, och då var den lösstappt. Därmed ha-
de han förklaringen på, varför hästarna all-
tid blevo lösa.

John Kristofferson, f. 1904.

Elev vid Vilan 1923-24

Lunnarp pr. Dalby

(Tona h:d)

Lunchäll

1. Om trollen i Billeby
2. En dräng från Hellestad Pöken Bengta i
Vinninge
3. Den kloke gumman i Skarhult, m. m.
- 4, 5, 6. Stumsprägen.
- 7, 8. Språkhistorier från m. 8 Lunnarp i
Bondeby sin.